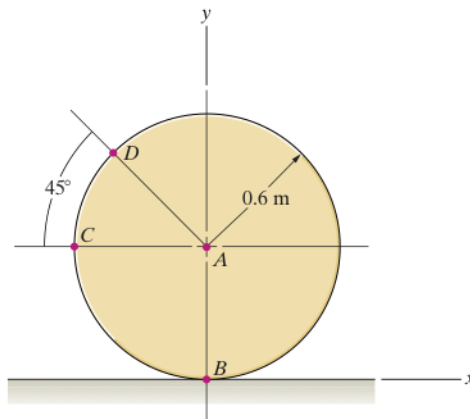

BF17.27

March 25, 2021

1 Mekanik II, problem 17.27

Point A of the rolling disk is moving toward the right. The magnitude of the velocity of point C is 5 m/s. determine the velocities of points B and D.

2 Lösning:

2.1 Resonemang

Det som söks är hastigheterna $\mathbf{v}_B$ för punkten B och $\mathbf{v}_D$ för punkten D.

Ett användbart samband här är det generella uttrycket för relativ rörelse $\mathbf{v}_A = \mathbf{v}_B + \mathbf{v}_{A/B}$ vilket för punkter A och B på samma stela kropp ger $\mathbf{v}_A = \mathbf{v}_B + \omega \times \mathbf{r}_{A/B}$ där ω är vinkelhastigheten för den stela kroppen.

I uppgiften är $\mathbf{v}_C$ given så vi kan ställa upp följande samband för relativa rörelser:

$$\mathbf{v}_C = \mathbf{v}_B + \omega \times \mathbf{r}_{C/B} \quad \text{(I)}$$

$$\mathbf{v}_C = \mathbf{v}_D + \omega \times \mathbf{r}_{C/D} \quad \text{(II)}$$

$$\mathbf{v}_D = \mathbf{v}_B + \omega \times \mathbf{r}_{D/B} \quad \text{(III)}$$

Då det är givet att skivan rullar, vet vi från rullvillkoret att vid kontaktpunkten mellan skivan och marken är hastigheten noll. Det vill säga här är $\mathbf{v}_B = 0$ så den hastigheten behöver vi inte räkna ut på annat sätt.

Trots att $\mathbf{v}_B$ nu redan är bestämd är både ω och $\mathbf{v}_D$ obekanta så vi behöver fortfarande använda två av ekvationerna ovan.

2.2 Vektorer och vinkelhastigheter

Från figuren kan vi bestämma

$$\mathbf{r}_{C/B} = -r\hat{x} + r\hat{y}$$

$$\mathbf{r}_{C/D} = (r \cos 45 - r)\hat{x} - r \sin 45\hat{y}$$

$$\mathbf{r}_{D/B} = -r \cos 45\hat{x} + (r + r \sin 45)\hat{y}$$

och vinkelhastigheten kan skrivas $\omega = \omega\hat{z}$ även om storleken på ω fortfarande är obekant.

För vektorerna gäller även $\mathbf{r}_{C/B} = -\mathbf{r}_{B/C}$ och $\mathbf{r}_{C/D} = -\mathbf{r}_{D/C}$.

2.3 Beräkning av ω

Det finns flera möjliga sätt att lösa ut $\mathbf{v}_D$ och ω , vi väljer här att först använda ekvation (I) och den givna uppgiften att $v_C = 5$ för att bestämma ω .

$$\mathbf{v}_C = \mathbf{v}_B + \omega \times \mathbf{r}_{C/B} = 0 + (\omega\hat{z}) \times (-r\hat{x} + r\hat{y}) = \begin{vmatrix} \hat{x} & \hat{y} & \hat{z} \\ 0 & 0 & \omega \\ -r & r & 0 \end{vmatrix} = -r\omega\hat{x} - r\omega\hat{y}$$

vilket ger att beloppet på v_C blir

$$v_C = \sqrt{(\mathbf{v}_C)^2} = \sqrt{(-r\omega\hat{x} - r\omega\hat{y}) \cdot (-r\omega\hat{x} - r\omega\hat{y})} = \sqrt{(r\omega)^2 + (r\omega)^2} = \pm\sqrt{2}r\omega.$$

Notera att ω kan vara antingen större eller mindre än noll. I uppgiften är det givet att skivan rör sig åt höger. Det betyder att $\omega = -\sqrt{2}r\omega$ här.

Sätter vi in det kända värdet på $v_C = 5$ kan vi lösa ut ω .

$$v_C = |\pm\sqrt{2}r\omega| = 5 \text{ (m/s)}$$

vilket ger

$$|\omega| = \frac{5}{\sqrt{2}r} \text{ (1/s)}$$

2.4 Beräkning av $\mathbf{v}_D$

Nu kan vi sätta in ω i uttrycket för $\mathbf{v}_D$ från ekvation (III).

$$\mathbf{v}_D = \mathbf{v}_B + \omega \times \mathbf{r}_{D/B}$$

$$\begin{aligned} \mathbf{v}_D &= 0 + \left(-\frac{5}{\sqrt{2}r}\hat{z}\right) \times (-r \cos 45\hat{x} + (r + r \sin 45)\hat{y}) = \begin{vmatrix} \hat{x} & \hat{y} & \hat{z} \\ 0 & 0 & -\frac{5}{\sqrt{2}r} \\ -r \cos 45 & (r + r \sin 45) & 0 \end{vmatrix} = \\ &= \frac{5}{\sqrt{2}r}(r + r \cos 45)\hat{x} + \frac{5}{\sqrt{2}r}r \sin 45\hat{y} = \frac{5}{\sqrt{2}}\left(1 + \frac{1}{\sqrt{2}}\right)\hat{x} + \frac{5}{2}\hat{y} = 6.0\hat{x} + 2.5\hat{y} \end{aligned}$$

2.5 Svar

Enligt rullvillkoret är $v_B = 0$ (m/s) och $\mathbf{v}_D = 6.0\hat{x} + 2.5\hat{y}$ (m/s)